

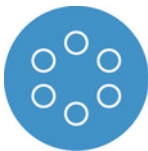
První třída by měla být více jako mateřská škola, shodli se experti v diskusi

Praha 27. června 2024 – Téměř čtvrtina dětí v Česku nastupuje do první třídy až v sedmi letech. Snížit počet odkladů se dlouhodobě nedaří, přestože neprospívají většině „odkladových“ dětí ani vzdělávacímu systému, kterému pak například chybí kapacity v mateřských školách. Jedním z důvodů, proč je Česko v počtu odkladů rekordmanem i v celosvětovém srovnání, jsou vysoké nároky kladené na děti při přechodu mezi mateřskou a základní školou. Lze to změnit?

Tématu se věnoval [Kulatý stolu SKAV a EDUin na téma Jak můžeme pomoci plynulému přechodu dětí mezi MŠ a ZŠ?](#) Jeho záznam je k dispozici na [YouTube](#) nebo na [Facebooku](#) SKAV. Panelisté diskutovali mimo jiné o připravované revizi Rámcových vzdělávacích programů (RVP) pro předškolní i základní vzdělávání usilující o větší propojení obsahů i metod práce obou stupňů škol, o navrhovaných opatřeních MŠMT pro snížení počtu odkladů, „scholarizací“ mateřských škol nebo o počtu dětí v 1. třídách.

Diskutující hledali odpověď na tyto otázky:

- Zajistí revize rámcových vzdělávacích programů pro předškolní a základní vzdělávání (RVP PV a RVP ZV) plynulý přechod mezi MŠ a ZŠ?
- Jaké konkrétní systémové nástroje mají podpořit plynulý přechod mezi MŠ a ZŠ?
- Jak by měla vypadat spolupráce mezi MŠ a ZŠ? Jak by měla být řešena na systémové úrovni?
- Byly představeny čtyři varianty pro snížení počtu odkladů nástupu do ZŠ. Kdy bude tato změna spuštěna?

Diskutovali:

- Irena Borkovcová/ Česká školní inspekce
- Michal Černý/ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Barbora Loudová Stralczyňská/ Pedagogická fakulta UK
- Hana Splavcová/ Národní pedagogický institut ČR
- Erika Tomková/ vedoucí učitelka MŠ Neznašov
- Jaroslav Tůma/ ředitel ZŠ a MŠ Neznašov

Moderovala:

- Dana Ticháčková / Učitelská platforma

Usnadní revize RVP pro ZV a PV přechod z mateřské na základní školu?

„V konečné fázi je to o lidech, kteří pracují na školách, jestliže dokument, který tvoříme, nebude akceptován a naplňován, budou to jen slova na papíře,“ pojmenovala jednu z největších výzev spojených s probíhající revizí RVP [Hana Splavcová](#). Cílem nového kurikula je podle ní vytvořit pro podmínky, které by snadnější přechod mezi MŠ a ZŠ umožnily. Pro tvůrce nového kurikula to znamená lépe než dřív oba dokumenty (RVP ZV a RVP PV) provázat a připravit podporu pro pedagogy například ve formě metodických materiálů. Ty zatím připraveny nejsou.

Podle Barbory Loudové Stralczynské jsou ale i samotné dokumenty důležité a mohou být jedním ze základních kamenů, který vytvoří pro snazší přechod mezi MŠ a ZŠ podmínky – oceňuje viditelnou snahu dát oběma dokumentům stejnou strukturu, používat stejné termíny a respektovat v nich specifika obou vzdělávacích stupňů. Důležité podle ní je zastavit trend „zeškolštění“ práce mateřských škol s předškoláky, na který dlouhodobě upozorňuje i Česká školní inspekce. Vzdělávací systémy v zahraničí počátek primárního vzdělávání na rozdíl od Česka spíše rozvolňují.

„Je třeba zdůrazňovat, že vzdělávání dítěte nezačíná v první třídě. Jeho rozvoj začíná v rodině, a poté pokračuje v předškolním a primárním vzdělávání. Byla bych ráda, kdyby veřejný diskurs nebyl o tom, kdy se z dítěte stává žák, ale o rozvoji dítěte, na kterém se podílí mnoho aktérů včetně rodiny a školy,“ řekla [Barbora Loudová Stralczynská](#).

Jak chce MŠMT podpořit snazší přechod mezi MŠ a ZŠ?

MŠMT připravuje na podporu nového kurikula i redukce odkladů řadu změn, včetně například zrušení známek v nejnižších ročnících ZŠ. Michal Černý ale zdůraznil dvě změny, které nejsou tak široce diskutované, i když jsou neméně důležité. Z pohledu MŠ je to důraz kladený v revidovaném RVP PV na pedagogické diagnostikování, a pak také systémové opatření, které umožní předávání informací o dítěti mezi MŠ a ZŠ.

„Není to ještě úplně vymyšleno, předpokládáme, že to bude součástí elektronického informačního systému, který by měl sloužit předávání informací nejen mezi školami, ale například i mezi resorty,“ řekl ředitel

Odboru předškolního a základního vzdělávání.

Z pohledu ZŠ by podle něj měla implementace revidovaného RVP ZV přinést především změnu v přístupu k dětem.

„Chceme, aby se první stupeň přiblížil tomu, jak si představujeme, že funguje dobrá MŠ. Plynulý přechod by měl být zajištěn „změkčením“ prvního stupně,“ myslí si [Michal Černý](#). S tím souvisí nejen už zmíněné „rušení“ známek, ale i záměr zrušit tzv. dodatečné odklady (kdy se dítě vrací ze ZŠ zpátky do MŠ) nebo úvahy o zrušení možnosti opakovat první ročník.

Na předávání informací a spolupráci mezi MŠ a ZŠ spoléhá při přechodu dětí do základního vzdělávání [Jaroslav Tůma](#):

„U nás je provázanost mezi MŠ a ZŠ velká, předškoláci chodí pravidelně do školy, seznamují se s prostředím i s novou paní učitelkou, naopak děti ze školy chodí do školky. Učitelky společně připravují párovou výuku, společně učí předškoláky i děti z 1. třídy. Budujeme sounáležitost a chceme, aby ji vnímali učitelky i rodiče a dítě aby ani nepoznalo, že přechází z MŠ na první stupeň. Je to o komunikaci, spolupráci, společném plánování a pravidelném setkávání.“

Rodiče jsou důležití

„Víme, že vysoký počet odkladů je dán také tím, že rodiče chtějí dítěti prodloužit dětství, i když odklad není z vývojového hlediska potřeba. Potřebujeme, aby rodiče věřili systému a učitelům natolik, aby své dítě do první třídy poslali,“ myslí si [Barbora Loudová Stralczyňská](#).

Jednu z možných cest, jak podpořit důvěru rodičů v instituci školy, je podle ní i lepší využití práce speciálních pedagogů a psychologů ze školních poraden. Ti by podle ní mohli pravidelně docházet do MŠ, vyhledávat děti, které potřebují podpořit, a konzultovat s učiteli i rodiči.

„Učitelé jsou přetížení a my potřebujeme hledat finančně efektivní způsoby, jak systémově podpořit rodiče v rozhodnutí poslat dítě do školy bez odkladu,“ dodala.

S tím, že vysoký počet odkladů souvisí i s nedůvěrou rodičů, souhlasí [Irena Borkovcová](#): *„Pokud se podíváme na důvody, které rodiče uvádějí při rozhodování o odkladu, nemají často nic společného s tím, jak je dítě na školu připraveno. Zohledňují rodinné prostředí, měsíc narození dítěte, jestli půjde do školy s kamarádem nebo která učitelka má mít první třídu.“*

Snížení počtu odkladů

MŠMT představilo čtyři varianty pro redukci počtu odkladů a počítá s tím, že některá začne platit od roku 2027, tedy společně s „náběhem“ revizí RVP. *„Nejde jen o to, aby změna korespondovala s revizí, v té době také začne ve věkové kohortě výrazně klesat demografická křivka a děti bude ubývat,“* vysvětloval [Michal Černý](#). I tak budou opatření redukující počty odkladů zaváděna postupně, kdyby se do škol najednou přihlásilo o desítky tisíc dětí více, mohla by pro ně chybět místa.

Asistenti pedagoga v prvních třídách

Jednou z možností, jak usnadnit přechod z MŠ na ZŠ, by mohlo být i snížení počtu dětí ve třídách, které by podpořilo individuální přístup. Panelisté se ale shodli, že z hlediska organizace výuky ve škole by to přineslo příliš mnoho problémů. *„Mohli bychom se inspirovat zeměmi, jako je například Finsko, kde nezmenšují skupiny, ale hledají, jaká je reálná pedagogická potřeba, aby bylo možné ve větších skupinách individualizovat. To znamená mít ve třídě učitelku, asistenta a možná ještě někoho dalšího,“* uvažovala [Barbora Loudová Stralczynská](#).

To je cesta, kterou zvolilo i české ministerstvo školství. *„Zvažovali jsme variantu snížení počtu žáků v prvních třídách, ale zavrhli jsme ji. Chceme jít cestou zvýšení počtu pedagogických pracovníků – v prvních třídách s parametrizovaným asistentem pedagoga,“* řekl [Michal Černý](#).

S asistenty pedagoga do prvních tříd ministerstvo školství počítá, i když „velká“ parametrizace je pozastavená. *„Asistenti pedagoga do prvních tříd jsou opatřením k redukci odkladů,“* dodal [Michal Černý](#).

Toto opatření by ale měla doprovázet změna v systému kvalifikace asistenta pedagoga. *„V zahraničí není asistent pedagoga činnost na chvíli, ale celoživotní profesní profil,“* myslí si [Barbora Loudová Stralczynská](#).

Připravovat pro tuto kvalifikaci by mohly pedagogicky zaměřené střední školy. *„Nejen u učitelů, ale i u asistentů je profesní profilace a kvalifikace základem, parametrizace by k tomu měla směřovat. Už to nebude práce na přechodné období k dítěti se speciální vzdělávací potřebou. Je to jiný pohled na asistenta pedagoga a jsem ráda, že se k němu přibližujeme,“* souhlasila s ní [Hana Splavcová](#).

Kontakt pro média

Radka Hrdinová
mediální komunikace
radka.hrdinova@skav.cz
603 177 791

Kdo jsme

Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) je zastřešující platforma organizací, které usilují o progresivní změny ve vzdělávání. Je moderátorem smysluplné diskuze a advokátem klíčových témat. Centrem zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli. Věříme, že smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život.

Sledujte aktuální informace o SKAV na [Facebooku](#) a [Twitteru](#).

EDUin je obecně prospěšná společnost, která se věnuje problematice vzdělávání a jejíž snahou je informovat veřejnost o všem důležitém, co se děje ve školství a vzdělávání. EDUin, o. p. s., byla založena v roce 2010 a realizuje a připravuje několik informačních a osvětových projektů. Více se dozvíte na www.eduin.cz.